

Maja Haderlap

(iz „Angela pozabe“ v prevedbi Štefana Vivarja, Litera/Drava, 2011)

(...) Mislim na babico, kako se je vsako jutro razgleda po pokrajini, na očetove oči, ki se najprej ustavijo na nebu, določijo položaj sonca in meseca in se šele potem obrnejo k zemlji. Vsak dan oči potipajo, kako je z naravo. Danes je čas za žetev, za oranje, se je govorilo, danes je zemlja prava in zrak dovolj topel, je rekel oče. Gmota oblakov, večerna svetloba in glasovi čuka napovedujejo nesrečo, je prerokovala babica. Za skrivnostno pokrajino je imela svoja lastna poimenovanja, staro pšenično polje, opuščena njiva krompirja, kostanjeva globača, pri ribjih ikrah, pri sončnem kamnu, pod kapljajočo skalo, hudičevo zrelo, breg duhov, travnik lilij, nageljnova reber, rmanov pašnik. K soncu obrnjeni travniki in pobočja so imeli svetla imena, osojne kope in kraji pa senčne oznake, ki jih ni na nobenem zemljevidu. Gozdne steze držijo mimo krajev smrti, tu je veja ubila Frica, se je spominjala babica, tu je strela zoglenila tri moške, na hudi jasi zraven mrtvaške bukve pri potoku, vpijoča dekleta pod Posetovim izviro, kjer tavajo in tožijo mrtvi, divja grapa, v kateri so našli mrtvaško glavo.

Pokrajina mojega otroštva me kljub prizadevanjem, da bi se ji približal, bega in speljuje na krivo pot. Leže mi počez pred noge in pušča moja vprašanja neodgovorjena. Nič se je ne dotakne. Steze pokrajine se kažejo kot ena sama ovira na poti k njej. V navzkrižju so same s sabo in tečejo v nasprotno smer, tam pa ne pridejo daleč. Okoliš ne dopušča ravne crte, samo med seboj prepletene poševnice, izbokline, ki se gnetejo okrog višjega vrha. Gozdne rebri v grabnu se kažejo kot vaze zagozdeno protislovje in razmajajo strani neba. Brž ko verjamem, da sem na pravi poti, zaidem. Moram se vzpeti na slemena, da premerim svoje krive poti. Visoko zgoraj, pod svobodnim nebom, lahko razvozlavam kaos v globini. Spoznavam, da se pokrajina skriva, da noče, da jo razvozlam, da golta nestrpne, če pričakujejo prijaznost in ljubeznivost od nje, in jih neprebavljene bljuva na dan.

Včasih, po daljšem pešačenju skozi strm zaraščen gozd, me okoliš obdari z neslutnimi razgledi, da se mi območje prikupno in prijazno smehlja v obraz. Prepadne rebri se na pogled malce položijo, ostri robovi okolice se zmeščajo in zaobljijo. Pogled se mi ujame v nenadejano daljo in zakroži nad grabni v dolini, breztežen in nič vrtoglav preletava ozke grape. S takih razgledišč vidim prepadno belo steno Košute na zahodu, ko prehaja v podolje. Belina gore najdlje kljubuje temnejšim zelenomodrim odtenkom začenjajoče se ravnine. Na južnem svetlomodrem nebu se zrcali morje, kakor da se nebesni svod z enim očesom pase po Jadranu, drugo oko pa zapira nad grabnij.